

*Medlems oversettelse
fra spanske.
Cospito har fått dette
stoffet de siste årene.
Ejv O.*

Vidkun Quislings dröm om Europa.

Nicola Cospito

105150

Om han enn er lite kjendt innenfor historieskrivningen, som også mere generelt innenfor den politiske kultur, forblir Vidkun Quisling, födt for hundre år siden i år, en av hovedpersonene i den ~~europæiske~~ norske og europeiske historie i første halvdel av vårt århundre, en politiker og et menneske av høy moralsk standard som med sitt liv betalte kjærligheten til sitt land og troskapen mot sine ideer.

Som grunnlegger og fører for Nasjonal Samling, folkebevegelsen inspirert av fascismen, ble Quisling ved krigens slutt, 24. oktober 1945, skutt som "forræder" av sine landsmenn for å ha samarbeidet med det nasjonalsosialistiske Tyskland straks landet hans var blitt okkupert av Det Tredje Rikes tropper.

Fra da av er hans navn, stemplet med vanærens merke, blitt synonym for den som har solgt fædrelandet til fienden, - allikevel, hvis man går til bunns i saken, kan man på den ene side oppdage at Quislings forbindelse med tyskerne var noe helt annet enn en ren og skjær underkastelse, og på den annen at hans valg - samarbeidet - ikke gikk ut på å fremme pangermanismen og Hitlers hegemondrømmer, men på å skape et Nytt Europa som titusener av ungdommer, politikere og intellektuelle fra alle nasjoner på det gamle kontinent gikk inn for.

Det er altså idag umaken verd å stille spørsmålet, mere enn förti år siden slutten på den annen verdenskrig, om hvem Vidkun Quisling virkelig var, hva han tenkte, sa og skrev, for å forsøke å gjenopprette, hinsides partiske tolkninger og hendige forenklinger, den historiske sannhet.

En inspirasjon i denne retning har vært den nylige offentliggjørelse i Tyskland av en serie utrykte dokumenter oppsporet av en ung historiker i Köln, Hans Werner Weulen, som kaster nytt lys over lederen for de norske fascistiske og radikalt kullkaster anklagene og bakvaskelsene som ble formulert mot ham på den tid prosessen foregikk, den som skulle avsluttes med dødsdommen.

Födt i 1887, av en familie med bondetradisjoner, snart tenkt og intelligent, ble Quisling i 1905 opptatt på Krigsskolen, og begynte slik en lysende karriere som allerede etter seks år, i 1911, skulle gjøre ham til generalstabsoffiser og i 1917 til militærattasjé ved den norske ambassade i Moskva.

Etter en periode med samarbeid med Fridtjof Nansen, høykommissær for Nasjonenes Forbund med ansvar for en hjelpeaksjon i Russland i borgerkrigsårene, og en ~~angående~~ diplomatisk virksomhet, flerårig

skrev han etter tilbakekomsten til sitt land en serie artikler som han i 1930 samlet og utgav i en bok under titelen "Russland og Vi". Alarmeret av alt han hadde sett og fått greie på om de bolsjevikiske planer med sikte på en anneksjon av Nordnorge, påpekte han her den kommunistiske trusel.

Allerede i dette verket var det mulig å skjelve hovedlinjene i hans politiske tenkning, som skjönt den var uforsonlig fiendtlig mot marxismen ikke degenererte i en reaksjonær konservatisme, men varslet et stadig nærmere samarbeid mellom de europeiske nasjoner som eneste måte til å bevare og forsvare det gamle kontinents sivilisasjon. Dette samarbeid forutsatte i hans planer opprettelsen av en patriotisk føderasjon av Nordens stater :
 "...en slik føderasjon opprettet mellom Skandinavia og Storbritannia på den ene side, med bistand av Finland og Nederland, og som Tyskland og de britiske dominions eventuelt kunne slutte seg til ... en slik føderasjon ville ha styrke til samtidig å tilintetgjøre de bolsjevikiske forsøk og intriger og å bevare den europeiske sivilisasjon og freden i en lang fremtid..."

Ideen om dette forbund forble Quisling trofast mot også etter grunnleggelsen av Nasjonal Samling. I 1933, og igjen i 1937, i det britiske tidsskrift "British Union Quarterly", ble offentliggjort en artikkel av ham under titelen "A Nordic World Federation", hvori han gikk inn for opprettelsen av et Fellesskap grunnlagt på nasjonalstatssystemet, og slik at det skulle utelukke en enkelt makts hegemoni.

Det skulle dreie seg om et økonomisk og politisk forbund som skulle ha som mål å sperre veien for bolsjevismen, men som skulle våke vel over at ikke et land kom til å dominere de andre. Om så skulle skje, ville det uvegerlig ødelegge forbundets ånd og få det til å slå feil. Denne grunnleggende idé skulle bli tappert forsvart av Quisling også i den tyske okkupasjons år.

Orienterert som han var mot en europeisme som skulle basere seg på brorskapet mellom Nordens folk, ble Quisling bokstavelig talt brakt ut av fatning ved utbruddet av krigen mellom Tyskland og Storbritannia i 1939, og slik fortolkes hans fredsappell av 11. oktober 1939 til den engelske statsminister Chamberlain.

Idet han påpekte de skjebnesvangre virkninger av det som i hans øyne i sitt vesen var en europeisk borgerkrig, fremla Quisling i sitt budskap for den engelske statsminister sin idé om en europeisk føderasjon som egnet redskap til å beskytte interessene og rettene til alle Europas folk. Hver stat skulle oppnevne ti representanter, i påvente av regulære valg som skulle holdes i hvert land.

En slik plan kunne, som Neulen fremhever i sin studie "Eurofascismen og den annen Verdenskrig", ha hatt suksess i 1919 eller 1946, men i den daværende situasjon av så alvorlig internasjonal spenning var den redningsløst dømt til ikke i det hele tatt å bli tatt i betraktning, - om ikke endog til å fremstå som en drømmers ville fantasier. Hans appell forble ubesvart. Bare dikteren Ezra Pound skulle to år senere, da Quislings navn med urette var trukket ned i sølen, i en samtale i Radio Roma minnes hvorledes den norske leder hadde kjempet helt til det siste for å skåne Europa for konfliktens tragedier og ødeleggelser.

Også den franske skribent Maurice Bardèche gir vidnesbyrd om hvorledes Quisling i løpet av 1939 på forskjellig vis forsøkte å opptre som mellommann mellom Hitler og de allierte for å gjenopprette en fredspolitik, og hvorledes, ~~han gikk for å~~ den militære okkupasjon av Norge stod for døren, der Führer lot ham i fullstendig uvitenhet om de tyske planer, som klart fremgår av dokumenter funnet av de allierte i Det Tredje Rikes arkiver. " Disse dokumenter" -fastslår Bardèche- "avsanner kategorisk alle de erklæringer som ble gitt under Quisling-prosessen, og som anklaget ham for å ha kjent og begunstiget den tyske hær's strategiske planer".

I alle fall, etter den tyske okkupasjon av landet i 1940, de norske troppers betingelsesløse overgivelse og kong Olav V's og hans regjerings flukt til Hamar, foretok fascistlederen i et forsøk på å fylle det makttomrom som var oppstått, og med støtte av sin bevegelse, et statskupp og proklamerte seg selv som regjeringssjef. Det var på den ene side et forsøk på å føre en balansepolitikk med okkupasjonsmakten som kunne spare Norge for ytterligere ydmykelser, og på den annen å overtale Tyskland til en europeisk politikk for "nyordningen".

Motsatt det man kunne tenke, viste tyskerne seg ikke begeistret for Quislings initiativ, og etter å ha forårsaket hans regjering's fall gav de ham som motspiller en Reichskommissar, Josef Terboven, Gauleiter i Rheinland og med bakgrunn i den mest trangsynte prøyssiske korporalsånd. På samme tid hadde den allierte propaganda lett spill med å fremstille Quisling som marionett i tyskernes hender, og slik kom han til å befinne seg i praksis i "ingenmannsland", motarbeidet av tyskerne og mistenkt av sine landsmenn.

V hardnakket

Han tapte allikevel ikke motet, og fortsatte^V å tale varmt for sine politiske idealer og planen om et statsforbund. Således fremla han for Hitler 25. oktober 1940 et memorandum om ordningen av forholdet mellom Norge og Tyskland, hvori han, etter å ha understreket at de to lands felles mål måtte være virkeliggjørelsen av en stor allnordisk føderasjon som fremfor alle de andre skandinaviske stater skulle slutte seg til, understreket at innenfor denne ordning måtte Norge, som forøvrig de andre land, bevare sin status som fri og uavhengig nasjon, ledet av en nasjonal regjering.

Ifølge Quisling kunne det føderative prosjekt bare realiseres på grunnlag av respekten for de forskjellige autonomier, dette var en overbevisning som trygget den juridiske likestilling for de forskjellige folk, som aldri i noe tilfelle måtte nivelleres eller fratras sin kulturelle og politiske identitet.

I en tale holdt i Oslo den 5. september 1941 understreket han på nytt sine ideer, og fremholdt at det nå var Tysklands oppgave å virkeliggjøre det som Frankrike og Napoleon ikke hadde oppnådd for Europa, nemlig "foreningen av det europeiske kontinents stater i en ny orden istand til å sikre det økonomiske og politiske samarbeid og utelukke indre kriger, idet de enkelte staters frihet og selvstyre til gjengjeld garanteres."

Quisling var seg fullt ut bevisst den kjensgjerning at de små staters og de små nasjonalismers tid var forbi for godt, og at for Europa var eneste mulighet for å forbli politisk subjekt og herre over sin egen skjebne overfor den russiske og den amerikanske koloss å gå sammen og styrke de felles bånd og sine strukturer. Men hans prosjekt stod i motsetning til tyskernes planer som, etter Blitzkrieg-suksessene og fortsatt altfor sterkt bundet til pangermanismen, faktisk hadde som mål en anneksjon av Norge, som av de øvrige okkuperte stater, for å gjøre det til et tysk protektorat.

Forgjeves ^{forhøyet} ~~gjæntok~~ Quisling sine ~~forhøyet~~ press på Det Tyske Rikes ledelse for å få avgitt en autonomierklæring for Norge, slik at det ikke lenger skulle være et underkastet land, men alliert. De nasjonalsosialistiske tyske ledere viste liten mottagelighet for den europeiske samlingstanke og skuffet systematisk de europeiske fascisternes håp, i Frankrike som i Belgia, i Norge som i Nederland.

Etter en senere skrivelse adressert til Hitler i juni 1942, hvori han forsterket sine anmodninger, fikk Quisling i en offisiell meddelelse ekspedert av Reichskommissar Lammers beskjed om at der Führer ikke ennå anså tiden inne for å foreta noen forandring i forbindelsene mellom das Reich og Norge, og at spørsmålet ville kunne tas opp først når krigen var slutt, hvorunder Rikets ledelse forbeholdt seg enhver avgjørelse. I alt vesentlig ville Norge ha måttet godta en ensidig avgjørelse, uansett hvordan den måtte bli.

Det fremgikk klart at Tyskland ikke hadde noen virkelig interesse av å benytte seg av samarbeid fra Norge, og at det stod meget fjernt fra ethvert føderativt prosjekt, men heller ikke denne gang ville Quisling oppgi sine illusjoner.

I overensstemmelse med sine politiske oppfatninger ville Quisling nok en gang, ved feiringen av tiårsdagen for Nasjonal Samlings grunnleggelse i mai 1943, uttrykke håpet om virkeliggjørelsen av et folkenes Europa hvori Norge ville kunne finne sin frihet og selvstendighet: "Vi må ha tillit til at Europas folk vil kunne hevde sin frihet og selvstendighet som en uavhengig verdensmakt mellom verdensmaktene. Men for at dette skal skje, må Kontinentaleuropa organiseres ~~xxx~~ av et grunnfestet fellesskap av de germanske folk i frie og føderative former ... Det er min overbevisning at vi ad denne vei vil kunne finne også Norges fremtid, og at vi slik vil kunne nå vårt store nasjonale mål: et stort og fritt Norge hvis nasjonale eksistens er sikret."

Forøvrig, om han enn var blitt nektet muligheten til å henvende seg direkte til Hitler ~~xxxxxx~~ ↓ spørsmål vedrørende hans lands stilling, forsømte ikke Quisling noen anledning til å kritisere de tyske ~~xxx~~ ideer om den europeiske nyordning. I en skrivelse av 2. februar 1943, hvori han tilkjennegav sin mening om spørsmålet om frigjøringen av de folk som var underlagt sovjetisk herredømme, gikk han f.eks. inn for opprettelsen av en serie nasjonalsosialistiske bonderepublikker som skulle bli medlemmer av det europeiske forbund. På dette vis ville ukrainere, georgiere, armenere osv. ha kunnet oppnå fullt selvstyre. Russland selv, rensket for den marxistiske ideologi og gjenskapt innen sine grenser, ville ha kunnet bli medlem av den nye folkenes forsamling.

Nok en gang, mens de tyske lederes lite langtskuende umedgjør-
 lighet, politisk uklok og lite revolusjonær, fratok Tyskland
~~rollen~~ rollen som tyngdepunkt og fortropp i byggingen av folk-
 enes Europa, mens den "europeiske nyordning" avslørte seg som
 ren fantasi, - nok en gang, da krigen allerede syntes tapt, sendte
 Quisling til lederne i Berlin den 2. november 1944 et grunnleg-
 gelsesdokument fra sin hånd, som skulle inspirere og bringe i
 fast form den nye føderative ordning.

"Entwurf Europa-Pakt", planen for en Europeisk Pakt, som dokumentet
 het, oppsatt i tolv punkter, forutså opprettelsen av et stats-
 forbund med en president i spissen og instituering av en Europa-
 kongress som skulle ha et sentralt forbindelsesorgans funksjoner.
 Föderasjonen skulle ta navnet De Europeiske Folks Fellesskap.

Den Europeiske Kongress, sammensatt av de forskjellige staters
 delegater, skulle med faste mellomrom velge en president, en
 visepresident og en generalsekretær, Kongressens sete skulle være
 Wien. Quisling gikk i detaljer og beskrev omhyggelig de admini-
 strative organer, institusjonene og deres spesifikke kompetanse-
 områder. Hans anstrengelser skulle vise seg nytteløs, overfor de
 alliertes militære seire og aksemaktens katastrofe.

Gjentatte ganger under prosessen ved krigens slutt henviste
 Quisling forgjeves til "Entwurf Europa-Pakt" for å vise at han
 aldri hadde tenkt å gjøre sitt land til en tysk vasall, og at
 han hadde kjempet for Europas sak. Anklagemyndigheten hadde
 ikke interesse av å høre hans bevis og innskrenket seg til å
 erklære seg ukjent med dokumentet. Dette dokument av stor histo-
 risk verdi, ~~og~~ som kan betraktes som Nasjonal Samlings leders
 politiske ^{testamente}, og som inntil for få måneder siden overho-
 det ikke var blitt offentliggjort, - for første gang publisert
 i Tyskland i juli dette år - vil vi idag her ~~fremlegge~~
 fremlegge for det italienske publikum.

(Her følger oversettelsen til italiensk av "Europa-
 (Pakt"- teksten. O.a.)

Fra INTERVENTO, Roma, nr.84, november-desember 1987.